

Personalia

JOHANNES FERDINAND
26. Juni 1879 – 18. december 1972

Af
KNUD PALUDAN

Den 18. december 1972 døde lektor Johannes Ferdinand efter få dages sygdom i en alder af 93 år. Hans medlemskab af foreningen strakte sig over 66 år, idet han var med fra foreningens start i 1906. Hans lange medlemskab førte allerede i 1956 ved 50-årsjubilæet til, at han blev udnævnt til livsvarigt medlem.

I 1906 var Ferdinand netop blevet lærer i naturhistorie på Herlufsholm, hvor han havde sit virke indtil han blev pensioneret i 1949. Det var iøvrigt hans gamle skole, hvor han selv havde været discipel fra 1891 til 1898. Han tilbragte således næsten hele sit lange liv i Syd-sjælland, hvis naturhistorie i bedste forstand han gennem talrige ekskursioner erhvervede et enestående kendskab til. Den første vejledning i egnen fik han gennem bekendtskab med apotheker Baagø, der var medforfatter til »Næstvedegnens Fugle« fra 1893.

Ved foreningens start blev der udpeget kredsformænd, hvis opgave det bl.a. skulle være at skaffe tilgang af nye medlemmer og at give oplysning til bestyrelsen om forskelligt af ornithologisk interesse inden for kredsen; men det var ikke planen, at kredsformændene skulle samle kredsens medlemmer til møder eller ekskursioner. Som det var nærliggende blev Ferdinand udpeget til kredsformand for Sorø Amts sydlige del.

Ordnungen med kredsformænd sygnede dog stille hen uden at efterlade sig spor, udover at man i provinsen havde en fornemmelse af at blive svigtet af foreningen. Som reaktion herpå indkaldte Ferdinand den 4. februar 1923 til en stiftende generalforsamling for »Sydsjællands Fuglevenner«, som ved ekskursioner og foredrag skulle fremme kendskabet til og interessen for fuglene. Også fretningssspørgsmål og en forståelse med jægerne stod på foreningens program. Foreningens lange og aktive liv beviste dens berettigelse. Ferdinand blev fra starten valgt til foreningens formand, og han varetog denne post lige til 1954.

I 1922 fik vi en ny jagtlov, der bragte en mængde forbedringer for rovfuglene, men glenten var dog den eneste, der opnåede at blive helårsfredet. For at opnå yderligere resultater på dette felt var det vigtigt at have danske undersøgelser over rovfuglenes fødevalg, idet henvisninger til udenlandske analyser ikke virkede tilstrækkeligt over-

bevisende. Sådanne undersøgelser var imidlertid i gang, for allerede i 1917 var Ferdinand begyndt at indsamle rovfuglemaver, som han modtog fra konservatorerne og fra forskellige godser. Resultaterne fremkom her i tidsskriftet i 1923 (17: 97-112) og i 1931 (25: 89-103), og den første afhandling var utvivlsomt stærkt medvirkende til, at tårnfalk og hvepsevåge i 1928 blev helårsfredet foreløbig for tre år i selskab med ørne, fiskeørn, lærkefalk og dværgfalk. Disse fredninger blev stadfæstet i jagtloven af 1931, dog med den urimelige undtagelse, at den insektædende hvepsevåge igen fik en jagttid.

1920'erne var Ferdinands mest aktive periode med hensyn til fredninger. Foruden rovfugleundersøgelserne og den dermed forbundne agitation holdt han foredrag i forskellige foreninger, bl.a. også i vor forening, hvor han den 9.3.1926 talte om »Hvad kan Dansk Ornithologisk Forening gøre for at frede om vore fugle«. Dette foredrag er gengivet i tidsskriftet (20: 160-164), og man ser heraf, at vel anerkendte Ferdinand det foreningen havde foretaget for at beskytte vor fuglefauna, men at han langtfra var tilfreds; derfor fremkom han med en række forslag til en mere aktiv politik, og i den forbindelse anbefalede han også at genoplive idéen med kredsformænd, der dog nu i enhver henseende skulle varetage foreningens interesser på det lokale plan.

Johannes Ferdinand kom vel aldrig til at præge Dansk ornithologisk Forening i nogen nævneværdig grad, i det mindste ikke direkte; men han må i sine sidste år have glædet sig over at følge den stigende aktivitet ude omkring i landet og den mere aktive indsats i fredningssager, hvorved netop de tanker, som han var talsmand for, er blevet dominerende aktiviteter i foreningen.

Ferdinands fredningsinteresser strakte langt videre end til fuglefredninger, han var således initiativtageren til flere vigtige fredninger i Sydsjælland, bl.a. resterne af Mogenstrup Åsen, Rådmandshaven, Holsteinborg og reservatet Gaunø. Han var da også 1933-49 formand for Danmarks Naturfredningsforenings lokal-komité.

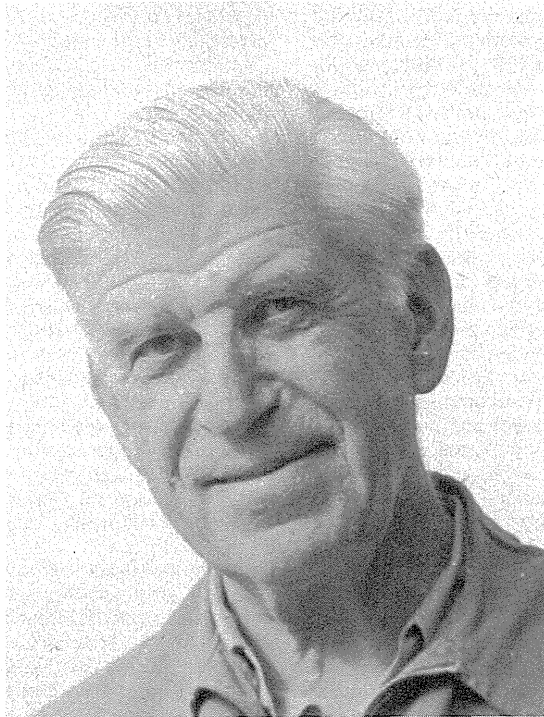
Selvom vi her hovedsageligt skal mindes Ferdinands ornithologiske interesser, kan man

dog ikke afslutte disse mindeord uden at fremhæve hans imponerende og misundelsesværdige viden, der omfattede de fleste felter af naturhistorien fra botanikken over zoologien til

arkæologien, hvilken sidstnævnte gren han bl.a. dyrkede ved udgravninger af Mullerupkultur i Køng Mose og en jernalderofferplads i Rislev Mose.

CARL ADOLPH BLUME
22. januar 1897 – 17. marts 1973

Af
THORVALD FRØLICH

I dette år har Dansk Ornithologisk Forening lidt et smerteligt og aldeles uerstatteligt tab, idet et af vor forenings mest kendte og aktive medlemmer grosserer C. A. BLUME ganske uventet og uden forudgående sygdom afgik ved døden den 17. marts 1973 i en alder af 76 år.

Blume var et af de lykkelige mennesker, der var i besiddelse af et sandt jernhelbred, en fysik som mange langt yngre måtte misunde

ham, og det var derfor den almindelige opfattelse, at han ville blive ældgammel. Selv om han måske i de sidste år af og til kunne gøre et lidt træt indtryk, havde det dog ingen hæmmende indflydelse på hans umådelige ekskursionsaktivitet og influerede heller ikke på hans evne til stadig at tåle store fysiske anstrengelser på de talrige, ofte krævende storture. Det kom derfor som et chok for alle, der kendte ham og ikke mindst for mig, der som hans

gamle ven stod i næsten daglig kontakt med ham, at dette altid virksomme menneske, der har betydning så meget for foreningen og for så mange af dens medlemmer, nu ikke er mere.

Af den nyere medlemskreds har Blume sikkert kun været kendt som den aldeles utrættelige ekskursionsarrangør, der hvert år fik gennemført et imponerende antal ture. Alene på dette felt var han således noget helt for sig selv. Men han var på ingen måde nogen ensoporet ornitholog, men livligt optaget af mange andre af tilværelsens problemer, og skal man tegne et fuldgyldigt billede af ham som det levende og alsidige menneske, han var, må jeg også berøre andre af hans livsinteresser.

Udgået fra et gammelt kulturhjem studerede han i sin ungdom billed- og malerkunst ved universitetet i Sorbonne, og hans interesser spændte også over andre kunstarter som f.eks. musik og ballet, og han var en dygtig botaniker. Men han forsømte heller ikke at udvikle sit legeme. Selv efter at han var blevet ornitholog, var han også en energisk sportsudøver, der fik tid til at erhverve 3 idrætsmærker i guld, og han var tillige i mange år en ivrig vinterbader og viking.

Men heldigvis for vor forening og hans mange ornithologvenner kom også fugleinteressen ind i hans tilværelse. Det skete officielt i 1932, da han blev medlem af Dansk Ornithologisk Forening, og omtrent fra denne tid stammer mit bekendtskab med Blume, idet vi straks fandt sammen. Jeg blev hans meget nære ornithologven, og den fugleinteresserede, der har stået ham nærmest gennem et over 40-årigt varmt venskab.

Når vi så hurtigt kom i intim kontakt med hinanden, skyldtes det bl.a., at vi ornithologisk var på samme bølgelængde, ikke mindst med hensyn til foreningens daværende politik. Vi var nemlig datidens rebeller i foreningen og fandt, at den viste alt for lidt ansigt udadtil når fuglelivet var truet og var for passiv indadtil med at organisere feltornithologiske undersøgelser.

Det var på det tidspunkt, udtørringsgalskaben rasede værre end nogensinde her i landet, og Det Danske Hedeselskab fejrede store triumfer ved med Folketingets altid beredvillige støtte at ødelægge det ene vidunderlige fugleterræn efter det andet, og vi fandt det oprørende, at vor forening som sådan sad som ganske passiv tilskuer hertil. Dette førte til, at vi på egen hånd selv gav os i kast med fredningsspørgsmål, bl.a. i nær kontakt med Naturfredningsrådets daværende og energiske formand professor R. SPARCK. Det mest resultatrige af vort virke på dette felt var, at det lykkedes os at begrænse tørlægningen af Det Inddæmmede Areal på Amagers vestkyst bl.a. ved at få den store sø i det sydvestlige hjørne af terrænet bevaret, hvilket det mest koncentrerede ande- og vadefugleliv er knyttet, og som især har dannet grundlaget for den stor-

stiledede ringmærkning, der siden er foretaget her, især af jagtopsynsmand N. MARDAHL JENSEN. Det er endvidere denne sø, der nu udgør hovedhjørnestenen i den del af området, som Danmarks Naturfredningsforening på den fornylig rejste fredningssag på hovedparten af terrænet har foreslået bevaret som fuglereservat.

Vi tog også i vidt omfang de feltornithologiske opgaver op, som vi mente foreningen forsømte. Selv om det var Børge Palm og mig, der tog initiativet hertil gennem oprettelse af Dansk Fugleforskning, og som navnlig gav sig af med studiet af fuglenes dagtræk, landsomfattende registreringer af yngle- og trækfuglenes ankomster og afrejser, sjældne fugles forekomster og optællinger af træk- og vintergæster m.v., så kom Blume dog hurtigt med i dette arbejde. Navnlig årlige studier af rovfugletrækket over Danmark førte til, at Blume og jeg opdagede en række træksteder her i landet, som hidtil havde været ganske ukendte, men som siden er blevet livligt besøgt og dyrket af mange ornithologer. Det drejer sig om Køge Sønakke, Ulvshale, Møns sydkyst, Stigsnæs, Korshage, Gedserodde, Hyllekrogområdet og Langelands Sydspids m.fl. Blume har således også sammen med flere andre ornithologer været en af foregangsmændene i det fredningsmæssige og feltornithologiske arbejde. Der indsamledes ved hjælp af ca. 100 bidragydere et meget omfattende materiale, som desværre kun har været delvis offentliggjort, men som alligevel har haft stor betydning både for vore egne medarbejdere og andre danske ornithologer ved at inspirere dem til at fortsætte med dette arbejde.

Men det der først og fremmest var Blumes store og helt personlige indsats, og som frem for alt har gjort ham kendt og skattet af gamle og nye medlemmer og af fremmede ornithologer i nære og fjerne lande, var dog hans 40-årige, bestandig ihærdige enkeltmandspræstationer som ekskursionsarrangør. Her har han mig bekendt været uden sidestykke i hele den ornithologiske verden.

Det var ingen tilfældighed, at denne ekskursionsvirksomhed blev Blumes hjertesag. Det hang sammen med hans interesse for at kunne glæde sine medmennesker ved at give dem del i den store nydelse, han selv fik ved at komme ud i naturen og opleve dens ornithologiske herligheder.

Som alt nyt, der har størst chance for succes, begyndte det yderst beskedent med private småture i Københavns omegn, ofte til Amager med dets rige og afvekslende fugleliv. Turene under de mørke besættelsesår havde en særlig mission ud over det ornithologiske formål ved også at give deltagerne en hårdt tiltrængt nervemæssig afslapning. Der var også mange ekskursioner til andre dele af Østdanmark og til de strålende svenske lokaliteter (Skåne og fjernereliggende). Efter krigen

fulgte i hastig rækkefølge et imponerende antal sturture til udlandet, private og forenings-ture. Det startede med den yderst vellykkede tur til Camargue og Svejts i 1952. Andre rejsemål var Spanien (2 gange), Rumænien, Grækenland, Island, Finland samt Nordnorge, Bosporus (2 gange), Libanon, Rhodos (begge de sidste i tilknytning til Bosporus), tyrkisk Lilleasien, Østafrika (3 gange), Ceylon og den berømte tur til Mexico, som ingen europæisk ornithologforening endnu havde vovet at indlade sig på. Men han havde det ukuelige gåpå humør, som skulle til for at betræde nye stier.

Et særpræg ved Blume var hans utrolige evne til at komme i kontakt med folk af alle slags, høje som lave. Han var ikke vanskelig at opnå forbindelse med, og samtidig gik han med sin charme og sit umiddelbare væsen lige i hjerterne på mennesker. Hans omfattende bekendtskab med indflydelsesrige personer åbnede ham adgang til mange terræner, der ellers er totalt afspærrede for offentligheden, og det var naturligvis en stor fordel for ekskursionsdeltagerne at kunne nyde godt heraf. Hvad der også var medvirkende til at gøre hans ture særlig udbytterige, var det forhold, at man ved siden af at kikke på fuglene, som selvfølgelig var hovedformålet, også fik afsat tid til at se på floraen og de enkelte landes særprægede kulturminde og meget andet. Det var så heldigt, at der altid var deltagere med, som besad stor viden på et eller flere af disse felter, og som var villig til at gøre de andre deltagere delagtig heri. Vi er navnlig en enkelt deltager stor tak skyldig for hans levende, klare og instruktive belæring.

Noget højst heldigt for turenes succes var det også, at Blume på disse syntes at være en ornithologisk lykkemand. Det gav sig udslag i, at mange sjældne fugle, som man normalt ikke kan regne med, påfaldende ofte lod sig se på hans ture, og heldet har næsten også altid fulgt ham på det vejrmæssige område.

De mange sturture, som efterhånden fandt sted, gav naturligvis på grund af de talrige nye og spændende oplevelser det største ornithologiske udbytte for deltagerne, men alligevel bevarede hans intime småture stadigvæk deres store værdi, fordi alle her i langt højere grad end på sturturere kendte hinanden, og der herskede en særlig hyggelig og afslappet stemning.

Blume var et uhyre hjælpsomt menneske, der altid var parat til at bistå dem, der søgte oplysning hos ham, og det var så mange, at han virkede som foreningens uofficielle informator. Men han var tillige en trofast karakter, der huskede på mennesker, når de trængte til støtte og opmuntring, og nøjedes ikke som de

fleste af os med blot at tænke venligt og medfølelse på dem. Han omsatte også sine tanker i handling. Der er derfor uendeligt mange både gamle og unge, der står i den største taknemmelighedsgæld til ham.

På grund af alt det Blume engagerede sig i, frem for alt til gavn for ornithologer og Dansk Ornithologisk Forening, var det kun sjældent, at han tog sig tid til at rejse til udlandet på egen hånd selv efter, at han havde opgivet sin forretningsvirksomhed. Ud over privatbesøg i Frankrig hos gamle venner fra studieårene i 1920'erne var hans rejsemål mest de internationale ornithologkongresser, og hans deltagelse i disse skete bl.a. i den hensigt at skabe nyttige kontakter til gavn for de danske ekskursioner. I det sidste tiår havde han imidlertid den store lykke, takket være sit ungdomsvenskab med den nuværende direktør for det verdensberømte musée de l'homme i Paris professor R. Gessain, tre gange at få mulighed for at besøge Senegal og leve i længere tid blandt primitive negre i en afsides beliggende landsby, hvortil der ingen vejforbindelse var. Det var en uhyre oplevelse for ham, og han var altid parat til et nyt gensyn med disse ufordærvede naturfolk. Rejsens officielle formål, som han også opfyldte, var at undersøge og skrive om fuglefaunaen.

Man kunne nok have undet Blume en lang livsaften og at være blevet æresmedlem af foreningen, hvad han var selvskrevet til. Det ville have glædet ham meget. Alligevel må man vist sige, at han fik den for ham lykkeligste død. Med sin noget rastløse natur, der ikke altid kunne undgå at præge ekskursionerne, egnede han sig ikke til en passiv og afslappet tilværelse. Nu gik han bort midt i sit virke for foreningen, stadig ivrigt optaget af det arbejde, der efterhånden var blevet næsten hele hans tilværelse: de mange foreningsekskursioner og navnlig sturturere til de fremmede verdensdele.

Et enestående menneske er død, og en årelang, imponerende og højst usædvanlig enkeltmandsindsats, der vil gøre ham aldeles uerstattelig for vor forening, er slut.

De døde rider hurtigt, men der er ingen tvivl om, at de mange, han gennem et langt liv har glædet og hjulpet, længe vil tænke på, hvad han har gjort for dem og bevare hans navn i taknemmelig erindring, og når hans gamle venner mødes for at drøfte fælles fugleoplevelser, men nu må undvære dette levende og sympatiske menneske, vil mindet om ham, og hvad han har betydet for hver enkelt, stedse være så stærkt, at det vil føles, som han stadig er usynlig til stede.